

Odstoupení od smlouvy o dílo

Odstoupil-li objednatel platně od smlouvy o dílo, nemůže se domáhat náhrady škody spočívající ve zmenšení jeho majetku, ke kterému došlo v souvislosti s vynaložením prokazatelných nákladů na odstranění vad díla, ale pouze vypořádání ze zaniklé smlouvy o dílo z titulu tohoto odstoupení. Náhrady škody by se mohli domáhat pouze pokud jde o další škodu, která jim vznikla porušením povinností ze smlouvy, nad rámec uvedeného vypořádání.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Odo 556/2003, ze dne 15.4.2004)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobců A. Ing. Z. V. a B. Z. V., obou zastoupených, advokátem, proti žalovanému A. R., zastoupenému, advokátem, o zaplacení 1,104.120,- Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Kladně pod sp. zn. 11 C 5/98, o dovolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 4. února 2003, č.j. 28 Co 422/2002-251, tak, že dovolání proti výroku rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 4. února 2003, č.j. 28 Co 422/2002-251, kterým tento soud změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že zamítl žalobu na zaplacení částky 244.650,- Kč s příslušenstvím se odmítá. Výrok rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 4. února 2003, č.j. 28 Co 422/2002-251, kterým tento soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujícím výroku a ve stejném rozsahu i výrok rozsudku Okresního soudu v Kladně ze dne 26. června 2002, č. j. 11 C 5/98-213, ve znění opravného usnesení ze dne 25. října 2003, č. j. 11 C 5/98-229, výroky o náhradě nákladů účastníků řízení a výroky o náhradě nákladů České republiky, se zrušují a věc se v tomto rozsahu vrací soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Napadeným rozsudkem změnil odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně ze dne 26.6.2002, č.j. 11 C 5/98-213, ve znění opravného usnesení ze dne 25.10.2002, č.j. 11 C 5/98-229, kterým tento soud uložil žalovanému zaplatit žalobcům 542.850,- Kč s úrokem z prodlení ve výši 16 % ročně od 16.7.1997 do zaplacení, tak, že žalobu co do částky 244.650,- Kč s příslušenstvím zamítl. Ve zbývajícím rozsahu napadený výrok potvrdil.

Soud prvního stupně uzavřel, že žalovaný způsobil žalobcům škodu tím, že se v rozporu s uzavřenou smlouvou odchýlil při provádění stavby od projektové dokumentace.

Odvolací soud se ztotožnil se závěry soudu prvního stupně týkajícími se vzniku škody, protiprávního jednání žalovaného a příčinné souvislosti. Škodu však spatřuje ve zmenšení majetku žalobců, ke kterému došlo v souvislosti s vynaložením prokazatelných nákladů na odstranění vad díla. Žalobci nežalovali slevu z ceny, a tu jim také nelze přisoudit. Výše vzniklé škody byla vyčíslena znaleckým posudkem na 298.200,- Kč, přičemž částky tvořící uvedenou škodu žalobci již vynaložili nebo budou muset vynaložit tak, aby byl dům schopný užívání. Za škodu nepovažuje odvolací soud „finančně vyčíslené odchylky stavby od projektu.“ Ty bylo možno požadovat pouze jako slevu z ceny díla, což žalobci v podané žalobě neučinili a domáhají se jen náhrady škody.

K obraně žalovaného, že stavěl tak, aby vyhověl finančním možnostem žalobců, odvolací soud uzavřel, že žalovaný o tomto svém tvrzení neunesl důkazní břemeno. Nebylo prokázáno, že by došlo k dohodě o změně projektu tak, aby bylo možno dílo provést za dohodnutou cenu. Naopak došlo k závažným pochybením žalovaného, která významně ovlivnila statiku domu i jeho užívání. Žalovaný tedy porušil smlouvu o dílo závažným způsobem, přičemž neprokázal, že by dohodou se žalobci došlo k její změně. Za správný uznal odvolací soud i závěr soudu prvního stupně, že na žalovanou částku nelze započíst žalovaným tvrzený dluh za cenu díla.

Proti všem výrokům rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání. Co do jeho přípustnosti odkázal na ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) občanského soudního řádu (dále jen „o.s.ř.“) z odůvodnění dovolání však vyplývá, že se dovolává též přípustnosti podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř. Namítá, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení.

Dovolatel odvolacímu soudu vytýká, že „beze změny přijal závěry o vzniku údajné škody“ a blíže nezkontroloval hodnověrnost znaleckého posudku ani „dovolatelem předloženou dokumentaci a navržené či provedené důkazy.“ Sami znalci připustili, že na existenci vytýkaných závad může mít vliv sama činnost žalobců (např. špatné založení stavby), zejména pak to, že hodnota stavby provedené dovolatelem převyšuje náklady, které žalobci do stavby vložili. Soud nezjistil prostřednictvím znalce, jaká je skutečná hodnota díla a „nezkontroloval ani vyčíslení takové ceny stavby, jež provedli a soudu předložili ve svém posudku sami žalobci“.

Z hlediska právního posouzení dovolatel namítá, že soud spatřuje škodu ve zmenšení majetku, ke kterému došlo v souvislosti s vynaložením prokazatelných nákladů na odstranění vad díla. Přitom jde v převážné většině případů o „údajné náklady, které žalobci vynaloženy nebyly a nelze je tedy charakterizovat jako zmenšení majetku žalobců.“ Kromě toho soud nerozlišoval mezi škodami skutečnými a škodami potencionálními.

Žalovaný dále namítá, že soudy nevezly v úvahu, že žalobci neprokázali sebemenší snahu dosáhnout nápravy údajných škod v rámci „záruky“ jejich bezplatným odstraněním.

Dovolatel rovněž napadá závěry soudů ohledně „alternativního zápočtu vlastní pohledávky za žalobci“ a tvrdí, že „ani v jednom rozsudku nebylo o zápočtu meritorně rozhodnuto a pouze z odůvodnění rozsudků vyplývá, že se oba soudy návrhem blíže nezaobíraly, protože žalobci údajně pohledávku neuznali a není proto k započtení způsobilá.“ Přitom žalobci sami pohledávku z prokazatelně provedených a žalobci nepopíraných víceprací vymezili v dodatku ke smlouvě o dílo a přijali i fakturu, která byla k její úhradě vystavena.

Dovolatel navrhuje, aby dovolací soud napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil.

Žalobci ve vyjádření k dovolání snášejí argumenty na podporu závěrů odvolacího soudu.

Dovolání není v rozsahu, ve kterém odvolací soud změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu do částky 244.650,- Kč zamítl, přípustné, když z ustanovení § 243b odst. 5, § 240 odst. 1 a § 218 písm. b) o.s.ř. lze dovodit, že dovolání může podat pouze ten účastník, kterému nebylo rozhodnutím odvolacího soudu plně vyhověno, popřípadě ten účastník, kterému byla rozhodnutím odvolacího soudu způsobena určitá újma, kterou lze rozhodnutím dovolacího soudu napravit, tj. jestliže je rozhodnutí dovolacího soudu objektivně způsobilé založit situaci pro dovolatele příznivější (tzv. subjektivní přípustnost dovolání), než jaká vyplynula z rozhodnutí soudu odvolacího. Tak tomu ale v projednávané věci v rozsahu měnicího výroku není a rozhodnutí dovolacího soudu nemůže být v uvedeném rozsahu pro dovolatele příznivější.

Do výroku, kterým soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně, je dovolání přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř.

Předpokladem přípustnosti dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř. je závěr dovolacího soudu, že rozhodnutí odvolacího soudu nebo některá v něm řešená právní otázka, mají po právní stránce zásadní význam. Přitom otázku, zda dovoláním napadené rozhodnutí má po právní stránce zásadní význam, řeší dovolací soud jako otázku předběžnou. Teprve kladným závěrem dovolacího soudu se stává dovolání přípustným.

Dovolání tedy může být - ve smyslu citovaného ustanovení - přípustné jen tehdy, jde-li o řešení právní otázky (jiné otázky, zejména posouzení správnosti nebo úplnosti skutkových zjištění, přípustnost neumožňují) a jde-li zároveň o právní otázku zásadního významu.

O rozhodnutí odvolacího soudu, které má po právní stránce zásadní význam se jedná zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem.

Za otázku zásadního právního významu nelze považovat takovou otázku, která byla v napadeném rozhodnutí řešena v souladu s ustálenou soudní praxí.

Zásadní právní význam dovolací soud shledává (a potud má dovolání za přípustné) v řešení otázky, zda je možné se domáhat náhrady škody vzniklé objednateli v důsledku vynaložení nákladů na odstranění vad díla, odstoupil-li objednatel pro vady díla od smlouvy.

Z ustanovení § 436 odst. 1 písm. c) ve vazbě na § 564 obchodního zákoníku (dále jen „obch. zák.“) vyplývá, že je-li vadným plněním porušena smlouva o dílo podstatným způsobem (§ 345 obch. zák.), může objednatel odstoupit od

smlouvy. Odstoupením od smlouvy smlouva zaniká ex nunc, jakmile je projev vůle objednatele odstoupit od smlouvy, učiněný v souladu se zákonem, doručen zhotoviteli (§ 349 odst. 1 obch. zák.). Podle ustanovení § 565 obch. zák. však není objednatel oprávněn odstoupit od smlouvy, jestliže včas neoznámil vady díla zhotoviteli (nereklaoval).

Podle ustanovení § 351 obch. zák. zanikají odstoupením od smlouvy (ex nunc) všechna práva a povinnosti stran z ní. Odstoupení se však nedotýká nároku na náhradu škody vzniklé porušením smlouvy. Strana, které bylo před odstoupením od smlouvy poskytnuto plnění druhou stranou, toto plnění vrátí, u peněžního závazku spolu s úroky ve výši sjednané ve smlouvě, jinak stanovené v § 502 obch. zák.

Z uvedeného vyplývá, že odstoupili-li žalobci platně od smlouvy o dílo, nemohou se domáhat náhrady škody spočívající ve zmenšení jejich majetku, ke kterému došlo v souvislosti s vynaložením prokazatelných nákladů na odstranění vad díla, jak uzavřel odvolací soud, ale pouze vypořádání ze zaniklé smlouvy o dílo z titulu tohoto odstoupení. Náhrady škody by se mohli domáhat pouze pokud jde o další škodu, která jim vznikla porušením povinností ze smlouvy, nad rámec uvedeného vypořádání.

Právní posouzení věci soudy obou stupňů je proto nesprávné. Oběma soudům však je třeba vytknout i neúplnost právního posouzení.

V projednávané věci žalobci tvrdí, že od smlouvy odstoupili, soud prvního stupně v rámci skutkových závěrů tuto skutečnost konstatuje, aniž by se vypořádal s tím, zda bylo odstoupení platné, tj. zejména zda bylo možno uplatněné vady posoudit jako vady, kterými byla ve smyslu ustanovení § 345 odst. 2 obch. zák. smlouva porušena podstatným způsobem a nezabýval se ani právními důsledky takového odstoupení (jak shora uvedeno). Rovněž odvolací soud konstatuje, že soud prvního stupně správně zjistil, že žalobci dne 23.4.1997 odstoupili od smlouvy o dílo pro vady díla, platností a důsledky takového odstoupení od smlouvy se však nezabýval.

Pro úplnost je třeba dodat, že ani tehdy, nedošlo-li v projednávané věci k platnému odstoupení od smlouvy, nebude možno právní vztah mezi účastníky posoudit způsobem, kterým jej posoudily soudy obou stupňů.

Podle ustanovení § 564 obch. zák. ve vazbě na ustanovení § 436 až 441 obch. zák. má objednatel, má-li provedené dílo, jehož předmět nelze vzhledem k jeho povaze vrátit zhotoviteli, vady, jimiž je porušena smlouva o dílo podstatným způsobem, právo požadovat, podle okolností, odstranění nedodělků, odstranění právních vad, odstranění vad opravou, přiměřenou slevu z ceny díla nebo právo odstoupit od smlouvy. Má-li provedené dílo, jehož předmět nelze vzhledem k jeho povaze vrátit zhotoviteli, vady, jimiž je porušena smlouva o dílo nepodstatným způsobem, má stejná práva s výjimkou práva na odstoupení od smlouvy. Objednatel tedy nemá ze zákona právo odstranit vady sám nebo je nechat odstranit a domáhat se na zhotoviteli úhrady takého odstranění, pokud nebyl takový způsob vypořádání práv z odpovědnosti za vady dohodnut ve smlouvě.

Podle ustanovení § 440 odst. 2 obch. zák. nelze uspokojení, kterého lze dosáhnout uplatněním některého z nároků z vad díla podle § 436 a § 437 obch. zák. dosáhnout uplatněním nároku z jiného právního důvodu.

Z uvedeného vyplývá, že neuplatnil-li objednatel nároky z odpovědnosti za vady díla, nemůže se domáhat náhrady škody vzniklé mu z vadného plnění zhotovitele v rozsahu, ve kterém se mohl domoci uspokojení uplatněním práv z odpovědnosti za vady; takový postup ustanovení § 440 odst. 2 obch. zák. výslovně vylučuje. Mohl by se případně domáhat pouze náhrady další (následné) škody, vzniklé mu v důsledku vadného plnění zhotovitele (např. náhrady škody vzniklé tím, že v důsledku vadných střešních tašek vznikla škoda promáčením budovy apod.).

V této souvislosti však je třeba uvést, že vypořádání práv z odpovědnosti za vady se může objednatel domáhat pouze tehdy, mají-li účastníci platně uzavřenou smlouvu o dílo.

V projednávané věci žalobci tvrdí, že od smlouvy odstoupili, soud prvního stupně tuto skutečnost v rámci skutkových závěrů tuto skutečnost konstatuje, aniž by se vypořádal s tím, zda bylo odstoupení platné a jaké byly případně jeho důsledky pro uplatněné právo na náhradu škody. Platností a důsledky odstoupení od smlouvy se nezabýval ani odvolací soud. Lze tedy uzavřít, že právní hodnocení věci soudy obou stupňů je v dotčeném směru neúplné a tedy i nesprávné.

Rozsudku soudu prvního stupně lze vytýkat i to, že je nepřezkoumatelný, neboť jeho skutkové a právní závěry vycházejí z tzv. souhrnného zjištění, jímž se zjišťuje rozhodný skutkový stav současně na základě všech provedených důkazů, aniž se uvede, na základě kterých konkrétních důkazů se to které zjištění činí a z jakých důvodů, jakož i bez vysvětlení případných rozporů mezi nimi - srovnej rozsudek Nejvyššího soudu uveřejněný ve Sbírce soudních

rozhodnutí a stanovisek pod číslem 40/2002. Odvolací soud tedy pochybil i tím, že rozsudek soudu prvního stupně v odvoláním otevřené části pro tuto vadu nezrušil [§ 221 odst. 1 písm. c) o.s.ř.]. Potud je proto i odvolací řízení zatíženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Protože právní posouzení věci co do řešení otázky, na níž napadené rozhodnutí v rozsahu, ve kterém dovolací soud shledal dovolání přípustným, spočívá, není správné, Nejvyšší soud, aniž ve věci nařizoval jednání, rozsudek odvolacího soudu a spolu s ním i rozsudek soudu prvního stupně podle ustanovení § 243b odst. 2, věty za středníkem a odst. 3 o.s.ř. v tomto rozsahu zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Autonomie vůle](#)
- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zmatečnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Střídavá péče](#)
- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)